

En tot cas, el que permet de descartar la sospita d'un esqueix no germànic que hagués prosperat en una petita part del territori tudesc, és que en germànic la seva arrel té força i ampla extensió en formes radicals més primitives o derivades altrament: a-al ant. *scerôn* 'estar enjogassat, fer entremaliadures', b. al. mj. *scheren* 'burlar-se, escarnir' («spotten, höhnen») que en altres accs. té en totes les llengües germ-occid i escandinaves gran descabdellament. Que el matís que ens interessa hi és, però, antiquíssim i fins amb antecedents indoeuropeus, ho prova el fet que si *skern* suposa una amplificació en -N- (SKR-NO- o anàloga), d'on *scirno* 'histrió', el ll. *scurra* 'bufó, joglar, bromista' en suposa una altra de paral·lela, SKR-SA.

És lícit, doncs, suposar que la deriv. tipus SKER-N degué tenir no solament extensió molt més àmplia en germànic occidental i escandinau, en llurs fases més reculades, sinó que també existiria en gòtic potser com un mot peculiar dels visigots, estrany a l'ostrogòtic d'Ulfilas, i que per això no n'ha quedat res en els textos gòtics. Un gòt. *SKAIRNA substantiu o un verb *SKAIRNAN són, doncs, hipotètics, però versemblants. Hi ha, d'altra banda, encara altres derivacions germàniques d'aquesta arrel amb sentits semblants al que cerquem, que fortifiquen la germanitat d'aquest mot: a-al. mj. *schërz* 'joc', 'plaer', i *scherzen* 'divertir-se' (longob. **skerzo(n)* > it. *scherzo*, *scherzare* 'fer broma', també propagat al neerl. *scherts*, dan. *forskjertse*), que suposa una base pre-germànica SKER-DO-/SKOR-DO-, d'on esc. ant. *skart* 'aires o conducta jactanciosos, paveria', *skarta* 'doneta lleugera, baliga-balaga'; i, partint del significat etimològic 'tallar, interrompre, etc.', al. *schar* 'rella', al. *scheren* 'tisores', i la seva família, l'esc. ant. *skævi* 'tisores', a-al ant. *skâr* id.³

La vocal radical *a* de la major part de les formes romàniques verbals i nominals tampoc no està ben explicada, i com que no pot bastar a explicar-la la tendència romànica a canviar *e* pretònica en *a* davant *m*. caldria admetre (a falta d'altres raons per postular una variant apofònica SKARN-, gòtica per ventura) que hi hagué suma, en ambients rom.-germànics, amb el tipus germànic esc. ant. *skarn*, b-al. mj. *scharn*, ags. *scearn*, angl. dial. *scarn* 'fems, excrement' (Falk-Torp, 456), ajuntant-s'hi encara la del romànic *descarnar* (CARN). En tot cas, l'ambient semàntic d'*escarn* i *escarnir*, dins el món de l'orgull nobiliari, escau bé a l'admissió del germanisme.

DERIV.: *Escarnent*. *Escarnidor*. *Escarnivol*. *Escarnot*; *escarnoter*. *Escarnuçar* [1871, Camps i Fabrès *Jocs Fl.*, p. 100].

¹ Vegeu el context d'aquest, en extracte de W. Giese, *Anthologie der geistigen Kultur auf der Span Halbinsel*, 199.25. Iguals cites dóna AlcM. *Escàrni* com a rima única d'*encadàrni* en Aversó (1100 1) també deu ser això. — ² «Assenyalaren a bateig: —No és nena que és nen! (bis), glosava la padrina *escarnint* lo so de les campanes», Pons Mass. (*Tras cant p. l. S.*, 30). — ³ Veg. Falk-Torp (Fick III), 455; *New Engl. Dict.* d'Oxford, s. v. *scorn*; Pok.,

IEW, 934.7; Kluge-M., articles *scheren* II i I, *scharte*, *Schar*, *Geschirr*, *Pflugschar*, *Scherz*.

Escaró «improbablement» i no pas «probable» (AlcM), puix que ni *es-* ni *-ó* no s'explicarien, i es troba la *-a-* des dels docs. antics.

ESCAROLA, del ll. tardà ESCARIOLA id., abreuja-dament de LACTUCA ESCARIOLA, del diminutiu de l'adjectiu ESCARIUS 'mengívól, comestible'; tant en castellà i portuguès com en occità i francès el mot és manllevat del català. □ 1.ª doc.: 1670, si bé les dades en les llengües germanes, deutors d'aquest mot a la nostra, permeten de datar-lo de la fi de l'Edat Mitjana almenys.

Altrament només des del DTo. («*escarola*: intybum, -bus, sativus, seris, latifolium; *e. salvatje*: ambuleya, aphace»). En terra valenciana almenys li ha fet gran guerra el sinònim *endivia*, fins al punt que hom hi ha vist una distinció absoluta en l'ús dels mots (Renat, «El Camí», 14-iv-1934), però el mateix Giner i M. ja notà (1935) que a Xixona diuen *askeròla*; anàlogament a les Illes, si bé, també allà, hi ha *askeròla* a Menorca. Segons la fonètica històrica hauríem d'esperar *esquerola* amb *e*, i de fet aquesta sembla ser la pronúncia del català occidental: *askeròla* pertot a Cardós i Vall Ferrera (Àreu, Estერი, Estaon, 1933-4), ço que s'extrema més al Sud: *eskiròla* a Valldellou (Llitera), 1956, i a Bellmunt (Matarranya, 1936).

En llatí el mot apareix tardanament però ja en les últimes fases del llatí vulgar, en el Dioscòrides llatí (S. VI, Itàlia) i en bastantes glosses; CGL III, 359.71, 16.37: «intiba, quae vulgo *scariola* vocatur»; v, 552.51; una vegada *scarola*, però és un glossari molt tardà (ms. Vaticà del S. x, CGL v, 504.48); sembla ser un calc del gr. *τρούξιμος*, pròpiament 'verdura mengívola' (Walde-H., 420), que tingué èxit en el mercat pel caràcter incitant del nom, cf. it. dial. *mangiarello* 'fruit d'una mena de serbera muntanyenca' (VRom. v, 92). No està prou establert que *escari(j)es*, documentat en una font rossellonesa de 1420 per l'InvLC (veg. detalls en XIRIVIA), vingui també d'ESCARIUS.

L'evolució fonètica dóna indicis de manlleu cat. en les formes de les llengües romàniques veïnes: port. *escarola*, cast. *escarola* (on es documenta ja el 1513, però segueix essent estrany al castellà d'Amèrica, almenys a Xile i terres veïnes), oc. mod. *escarolo* o *escariolo*, fr. *escarole* (S. XIV o XV, no generalitzat fins a 1834); per a l'oc. i fr. *escarole*, veg. AThomas, *Rom. xxxvi*, 413-4, però el supòsit d'un italianisme en fr. i oc., és menys probable, puix que *-ri-* hauria donat *-i-* segons la fonètica toscana, i allí s'usa la forma llatinitzant *scariola*; passat que vingüés d'alguna base dialectal, com un antecedent de *scaola* de Gènova i *scarola* de Lucca. És més senzill admetre que tant a les llengües de França, com a les de la Península (segons mostra clar la fonètica, en aquestes) el mot es propagà pels mercats europeus que es fornien a les hortes veïnes de Perpinyà, Barcelona, Tortosa i Ala-